

**DAVLAT QARZINI BOSHQARISHDAXORIJYIY TAJRIBANI
QO'LLASH AMALIYOTI**

Nurboyev Jaloliddin Mamadiyevich

Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti

Xalqaro iqtisodiyot va menejment fakulteti

Magistratura 1-kurs

Tel: +99899826956

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6817429>

Annotatsiya

Davlat qarz portfeli ko'p hollarda murakkab va tavakkal moliyaviy tuzilmalardan iborat. So'nggi yillarda qarz bozoridagi inqirozlar yuqori darajada qarzni boshqarish amaliyoti va ular bilan bog'liq risklar, samarali va yaxshi rivojlangan ichki kapital bozoriga bo'lgan ehtiyojga ega.

Kalit so'zlar: portfolio, aqsh, yamayka, braziliya, marokash, janubiy afrika, osiyo, emissiya, elektron savdo.

Hukumatning qarz portfoliosi odatda mamlakatdagi eng katta moliyaviy portfoliosi hisoblanadi. U murakkab moliyaviy strukturalarni o'z ichiga oladi va hukumat uchun doimiy balans riskini yaratadi. Katta va sifatsiz strukturali qarz portfoliolari shuningdek hukumatni iqtisodiy va moliyaviy xatarlarga sezuvchan qiladi va iqtisodiy inqirozlarda katta omilga aylanadi. Davlat qarz boshqarish siyosatini tushunish iqtisodiy va moliyaviy xavflar bilan kurashadigan mamlakatlarga yordam qo'lini cho'zishda muhim rol o'ynaydi.

Davlat qarzini boshqarish nima?

Davlat qarzini boshqarish – bu hukumatning xavfsizligi uchun samarali yo'lni rivojlantirish va saqlab qolish kabi davlat qarzni boshqarish maqsadlari bilan yuzlanadigan va ushbu xizmatlarga talab qilinadigan mablag'larni boshqarish uchun strategiya amalga oshirish jarayoni hisoblanadi.

Davlat qarzini boshqarish muammolari ko'pincha siyosatchilar tomonidan aqlli qarzni boshqarish strategiyasining afzalliklari va zaif makroiqtisodiy boshqaruv xarajatlari ortiqcha qarz darajasiga e'tibor bermaslikdan kelib chiqadi. Birinchi holda, hukumatlar qarzni oqilona boshqarish strategiyalari, asoslari va asosli makropolitika asosida muvofiqlashtirilgan siyosatning afzalliklariga ko'proq e'tibor qaratishlari kerak. Ikkinchidan, noto'g'ri moliya, pul krediti yoki valyuta kursi siyosati moliya bozorlarida mahalliy valyutadagi investitsiyalar bo'yicha kelajakdagi daromadlar bilan bog'liq noaniqlikni keltirib chiqaradi, bu esa investorni yuqori xavf mukofotlarini talab qiladi. Ayniqsa, rivojlanayotgan bozorlarda qarz oluvchi va kreditorlar uzoq muddatli majburiyatlarni qabul qilishdan bosh tortishi mumkin, bu esa ichki moliya bozorlarining rivojlanishiga

va boshqaruvchilarning davlatning haddan tashqari aylanmasi va valyuta riskini himoya qilish bo'yicha qarzdorlik harakatlariga jiddiy to'sqinlik qilishi mumkin.

Mamlakatlar o'rtasida amaldagi strategiyalar

Qarzni boshqarish maqsadlari nuqtai nazaridan, ko'p mamlakatlar hukumatning moliyalashtirish ehtiyojlarini va qaytarish majburiyatlarini imkon qadar eng kam xarajat bilan qondirish zarurligini ta'kidlaydi. Biroq, ba'zi mamlakatlarning maqsadlar bayonotida risklarni to'g'ri boshqarish zarurati aniq ko'rsatilgan bo'lsa-da, bu universal emas. Masalan, aqshda qarzlarni boshqarishning maqsadlari boshqaruvning " hukumatning moliyaviy ehtiyojlarini o'z vaqtida, eng kam xarajat bilan qondirishi zarurligini" ta'kidlaydi. Xuddi shunday, yamaykaning maqsadlari " yetarli darajada oshirish" deb ta'riflangan. Yamayka hukumati nomidan moliyalashtirish ta'minot strategiyasini amalga oshirishda minimal xarajatlar, davlat qarzining o'sishi butun hayot davomida barqaror darajada saqlanadi. Ehtiyotkorlik bilan risklarni boshqarish zarurati haqida hech qanday aniq ma'lumotlar berilmagan bo'lsa-da, bu mamlakatlar nafaqat xavfni hisobga olmasdan, qisqa muddatli xarajatlarni kamaytirishga intiladilar.

Ko'pgina davlatlar ham rivojlanishga hissa qo'shadilar va davlat qimmatli qog'ozlarining ichki bozorlari sifatida samarali birlamchi va ikkilamchi ta'minot qarzni boshqarish uchun muhim qo'shimcha maqsad sifatida qarashadi. Qisqa muddatda davlatlar o'z qimmatli qog'ozlari uchun ichki bozorni o'stirishga intilishlari sababli yuqori qarz xarajatlarini qabul qilishlari mumkin. Biroq, ko'pgina hukumatlar bu xarajatlarni o'z zimmalariga olishga tayyor, chunki ular vaqt o'tishi bilan mukofotlanishini kutishadi, ichki bozor pishib hosil yig'im-terimi davomida ko'roq likvid bo'lib, qarz olish xarajatlarini kamaytiradi. O'z navbatida bu ularga past riskli qarz zaxiralariga erishishga yordam berishi kerak, chunki ular yaxshi ishlaydi ichki bozor ularga uzoq muddatli, belgilangan stavkali, milliy valyutadagi qimmatli qog'ozlardagi qarz ulushini ko'proq ishlab chiqarishga imkon beradi va shu bilan foizlarni kamaytiradi. Misol uchun, braziliya, yamayka, marokash va janubiy afrika kabi davlatlar e'tibor markazida bo'lib, ichki qarz bozorini rivojlantirish zarurati tashqi moliyalashtirish manbalariga qaramlikni kamaytirish vositasidir. Agar bu maqsad bo'lmasa ham, qarzni boshqarishning tartibga soluvchi maqsadlari ro'yhatiga aniq kiritilgan bo'lsa ham, amalda qarz menejerlari fond bozorining ichki boshqaruvini rivojlantirishda faol rol o'ynaydi. Masalan, ko'pgina mamlakatlarda qarz boshqaruvchilari bozor ishtirokchilari bilan davlat qarzi bozorlarining elektron savdosi bilan ishlashda faol rol o'ynaydi. Davlat qimmatli qog'ozlari bozorini rivojlantirish shuningdek, ichki xususiy kapital bozorlarining rivojlanishini rag'batlantirishga yordam berishi mumkin. Masalan, yaponiyada ikkilamchi

bozorni rivojlantirish. Davlat qimmatli qog'ozlari qarzni boshqarishning muhim maqsadi hisoblanadi, chunki bu bozor past kredit riski hisoblanadi va ichki moliya bozorlari uchun asos bo'ladi va ichki bozor obligatsiyalari va obligatsiyalar bozorinig eng faol sotiladigan segmentidir.

Qarzni to'lash muddatini tanlash va milliy yoki xorijiy valyutada mablag'larni jalb qilish o'rtasidagi tanlov kabi qarzni boshqarish strategiyalari quyidagilarga bog'liq: asosan mamlakatlarning alohida holatlariga, masalan, qarz portfelining xususiyatlariga, iqtisodiyotning iqtisodiy zaifligiga bog'liq.

Moliyaviy zarbalar va ichki qarz bozorining rivojlanish bosqichi. Misol uchun, braziliya osiyo moliyaviy inqirozi boshlanishidan oldin, emissiya orqali o'z qarzining o'rtacha muddati 1997-yil oktabr oyida o'zgaruvchan kursga almashtirilgn va inflatsiya indeksli qimmatli qog'ozlar aylanish xavfini tezroq kamaytirishga erishdi. Vaqt o'tishi bilan investorlar, agar ko'rib chiqilayotgan qimmatli qog'ozlak o'zgaruvchan kurs yoki inflatsiya indeksli kuponlarga ega bo'lsa, ular investitsiya qilish uchun ko'proq tayyor bo'lishadi.

xulosa

Qisqacha qilib aytganda, boshqaruv tuzilmasining muhim qismi sifatida strategiya davlat hujjati bo'lishi tavsiya etiladi. Shaffoflik argumentlari, agar maqsadlar aniq va yaxshi tushunilgan bo'lsa va hokimiyat ularga erishish uchun ishonchli majburiyatlarni qabul qilsa, qarzni boshqarish samaradorligini oshirishni o'z ichiga oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. http://www.worldbank.org/pdm/pdf/guidelines_2001_final.pdf
2. <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/194071527797532524>
3. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/pdm/eng/guide/pdf/part1.pdf>
4. The IMF-World Bank Guidelines for Public Debt Management can be found on the IMF and the World Bank web sites in 5 languages:2